

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ, ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ, ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟ & ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΠΡΟΣΩΡΙΝΑ ΓΡΑΦΕΙΑ: ΠΛ. ΚΑΤΗΝΙΚΑΡΕΑΣ 3
Β' ΠΑΤΩΜΑ ΑΡ. ΔΩΜ. 19

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ: ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΡΑΝΑΙΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Α. - ΑΡΙΘ. 3 - ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΔΡΧ. 400
ΑΘΗΝΑΙ, ΣΑΒΒΑΤΟ 26 ΙΟΥΝΙΟΥ 1943

ΛΙΓΟΛΟΓΑ

Ευόδια σημασία συνιστούν το ξεκίνημά μας, ίσως ομπε πώς με τον καιρό θα πληθαίνουν. Έπιβλημένες και νέες πνευματικές αξίες του τόπου μας, μάς παραστέκονται. Τη βαρύτητα της συνείδησής τους, σάν πραγματικοί φορείς του πνεύματος στη τέχνη, μάς την μεταδίνουν. Κι' έτσι την πολύπλοκη και πολύπλοκη σημερινή ελληνική πραγματικότητα, σ' ότι σχετίζεται με την τέχνη, θα την αντιμετωπίσουμε με το καθάριο και φωτισμένο μάτι των Ικανών. Σεβόμαστε το ό τι γίνηκε και γίνει απ' τους άλλους, θέλουμε μονάχα σ' αυτήν την αναλημισμογία να συμμετάσχει και η δική μας θεση.

ΑΜΕΡΟΛΗΠΤΑ

Το ενδιαφέρον της υπό την προεδρεία του κ. Μαντουγιάν επιτροπής άπονομής επίδοματων στους λογοτέχνες, για όλους τους άξιους ένωχούσους είνε γνωστό. Πιστεύουμε όμως πως θα πρέπει να ληφθούν υπόψη και ώρισμένοι νέοι λογοτέχνες, ά έτοι κάθε προσοχής και κάθε άρωγής.

Θεωρούμε το γλωσσικό ζήτημα λυμένο, σενεπός άσκησή και κάπως προκλητική πη συζήτηση για τις σημερινές συνθήκες τουλάχιστον. Υπογραμμίζουμε μονάχα τη στάση αξιολόγων έπιστημονών μας, που ανέλασαν να υπομνήσουν καλύτερες και ζωντανές αλήθειες σε ώρισμένους όσους, φύλακες.

Ο δήμαρχος κ. Άγγελος Γεωργιάτος, δείχνει πάντα ένα θερμό ενδιαφέρον και για την ή ανάπτυξη και μόρφωση του τόπου μας. Γι' αυτό έπιβήζουμε γρήγορα να ένασλειουργήσουν οι δανειστικές βιβλιοθήκες του δήμου που πριν δλοι έξερουν, με πόσο ένθουσιασμό τις δέχτηκε ο κόσμος κι' ιδιαίτερα τών συνοικιών. Εί, να κρίμα, μια καλή άρχή να σταματήσει, άφου μέλλεται η όργάνωση της δανειστικής βιβλιοθήκης είναι συμπληρωμένη.

Και πάλι πρέπει ν' άσχοληθούμε με τις διαλέξεις. Γίνηκε συνηθία πιά να μάς άναμασάνε τά ίδια και τά ίδια για τους πολλούς και γερασμένους πιά ποιητές μας. Άπ' το 1900 δέν, ένασφάνηκαν τέτοιες αξίες στο πνευματικό μας όριζόντα; Κι' οι νέοι; Δέν έχουμε νέους ποιητές; Να κάτι σοβαρό που δέν τό λάθανε όπ' όμει οι όργανωτές τών διαλέξεων. Άς αφήσουμε λοιπόν τά φιλολογικά μνημόσυνα κι' άς μάς μιλήσουν για τή νέα μας γενιά. Κι' άν δέν μπορούν αυτό ν' ανολάθουν, άς μιλήσουν οι νέοι για τις άξίες και τό έργο τών νέων. Θεάτρο θά τους παρασκήσει άσφαλώς ο κ. Υπουργός της Παιδείας που δέν άφί, νει άσκήθητες τέτοιες προσπάθειες. Έτσι, και τό μεγάλο κοινό θά καταποσητή πά, να στά καινούργια ρεύματα της τέχνης και τους καινούργιους μας άνθρώπους θά γνωρίσει.

Ο άνανθρώπος μας κ. Μήτσος Καρά, μπήνης μάς γράφει πολλά ενδιαφέροντα για τό θεάτρο μας. Πέρνει άφορητή τη κοιτική του κ. Βασίλη Ρότα και νομίζει πως «ό έρωτικός του τόπος δέ πρόκειται να έδθείσει τους κύριους του θεάτρου μας. Δέν ντρέπονται καθόλου και δέν τους νοιάζει άν γίνονται όπαιτοί της παρακμής του σοβαρού Έλληνικού Θεάτρου, όσο εις βάρος τών θεατάρων όσο κι' εις βάρος της πνευματικής άνάπτυξης του τόπου μας». Καί πάρα κάτω: «Γιατί δημιουργούνται κλίκες και δέν αφήνουμε τους νέους συγγραφείς να φανούν; Στην Ούγγαρία, στη Ζουρία και σε πολλές άλλες Εύρωπαϊκές χώρες τά θεάτρα άρχίζουν τη νέα σαιζόν μ' έργα νέων, πρωτοεμφανισθέντων. Προκήρυσσε διαγωνισμό και όλο χρόνο κι' έτσι πούουν δυό - τρεις φίλιες να έχουν τό μοποόλοιο του σερβισμούσε κάθου λυκανάλατο έργου τους. Η άκυλλα νέων και παλιών, δίνει γρήγορα τους γόνιμους καρπούς της».

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΓΥΡΩ ΑΠ' ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

● ΕΝΑ ΝΕΟ ΘΕΑΤΡΟ, ● ΓΙΑ ΝΕΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ● Α' — ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΚΑΙ ΤΟ ΚΟΙΝΟ

Του θεατρικού συγγραφέα Ν. ΚΑΤΗΦΟΡΗ

Η Σκηνή του Θεάτρου μας, άν δέ γνώρισε τά τελευταία χρόνια τη δόξα μιας δημιουργικής πνοής σε έργα άνάλογα με τό μεγαλειό τών καιρών, που περναμε, είδσε, όμως, και θλίπει άκόμη, έξησε και ζει τη θερμή λαχάρα ενός κοινού που πλημμυράει τις χειμωνιάτικες και καλοκαιρινές σάλλες τών θεάτρων μας με τη δίψα να χαρή τη μαγεία αυτού του μεγάλου άνοιχτού κουτιού της Σκηνής, με τά γνωστά μας πρόσωπα, που ζούνε για δυό ώρες σε μια ζωή φανταστική. Έτσι, ο δεικτής των εισπράξεων στα ταμεία άνέθηκε σε ύψη άπίστευτα, παληές θεατρικές επιχειρήσεις, που κινδύνευαν να σδούν, σταθήκανε, άλλες άνθισανε και γενικά παρατηρείται γύρω από τό θεάτρο μια κίνηση «άνευ προηγούμενου». Τό έρώτημα ήθελε άνθόρημα: Γιατί;

Με την άνυποληψία, που έχουμε στο κοινό, αλλά και στον έαυτό τους, οι άθε λογής επιχειρηματίες του Θεάτρου, δέ θέλησαν να δούνε στην κίνηση αυτή καμμιάν άνώτερη πνευματική εκδήλωση κι' όταν θέλουν να εξηγήσουν τό φαινόμενο άπαντάνε: Ο κόσμος δέν έχει πού να πάσει... Άλλά ο λόγος δέν είναι γι' αυτός τους κυρίους. Οι επιχειρηματίες είναι άνθρωποι που έχτιμούνε τό χρήμα πολύ, μά δέν έχουν καμμιάν έχτίμηση σ' εκείνους που τους τό δίνουν. Τό τραγικό είναι ότι και άνθρωποι που λέγονται πνευματικοί, δέχονται πρόθυμα αυτή την άγοραία εξήγηση κι' έτσι κοιντεύουμε να παραδεχόμαστε πως τό μόνο που συνδέει τό κοινό με τό θεάτρο είναι η πλήξη τών θεατάρων, άποτέλεσμα τών περιορισμών της ζωής έξ αίτίας του πολέμου. Άναρωτιέται κανείς, αλήθεια, άν με τους περιορισμούς αυτούς χαθήκανε τά χαρτιά, οι γυναίκες, τό κρασί, ή τουλάχιστο τά... πάρτυ, πράγματα που είναι τά πιο πρόχειρα και τά πιο σίγουρα, άλλωστε, καταφύγια της πλήξης άνθρώπων που έχουν λεφτά και δέν, έ-

χουν δουλειά, ή μήπως τά ήθη μας άλλαξαν τόσο, που να μην έπιτρέπουμε στον έαυτό μας αυτές τις άμαρτωλές άπολαύσεις. Άλλά τότε, γεννιέται τό έρώτημα, γιατί οι εκκλησίες, όπου δέν έχει κανείς να πληρώσει και τίποτα, γιατί δέν παρουσιάζουν μια άνέγηση στο κοινό τους άνάλογη τουλάχιστο με κείνη τών θεάτρων. Άκόμα θάχε να παρατηρήσει κανείς πως τά θεάματα, που δίνονται, έχουν μια τύχη, που ποικίλλει από τό θρίαμβο ως την τραγική άποτυχία, έτσι που είναι άδύνατο να βρεθή ο μέσος όρος τών θεατάρων, που πάνε σ' ένα θέαμα μόνο για να σκατώσουν την ώρα τους. Καί πολλά άλλα ακόμα δεδομένα πείθουν πως ή άγοραία εξήγηση του φαινομένου είναι σφαλέρη, όπως λ. χ. τό εισιτήριο που αντιπροσωπεύει για τις μεσοκίτες τάξεις πύο σημαντικό κι' άκόμα ή όδοιπορία που είναι όποχρεωμένος ο σημερινός άθηναίος να κάνει για να βρή ή για να γυρίσει από τό καλοκαιρινό του θεάτρο. Άλλά έτσι θά τραβούσαμε σε μάκρος. Δέν πρέπει από τό άλλο μέρος, άν θέλουμε σωστά να κρίνουμε τό φαινόμενο, ν' άγνωστήσουμε πως παράλληλα με τη θεατρική κίνηση έγιναν αισθητές και άλλες πνευματικές εκδηλώσεις του λαού, όπως ή άθροία συρροή των στίς διαλέξεις και στίς συνουλές, τό ενδιαφέρον του για τό βιβλίο και για τους πνευματικούς ανθρώπους της εποχής κλπ. Υπάρχει, λοιπόν, μια γενικότερη τάση προς τις πνευματικές άπολαύσεις. Είναι αυτό τάχα άποτέλεσμα της άπογοήτευσης του λαού από τους όλικούς όρους της ζωής; Είναι μια άποστομη ώρηματική πνευματική της τάς του, που την προκάλεσε ο πόλεμος με τά άπειρα ψυχικά και πνευματικά προβλήματα, που δημιουργήσε πιά στα όλικά; Δέν είναι καιρός τώρα να τό συζητήσουμε. Όχι και ναίνα ένα είναι βέβαιο: πως τό φαινόμενο υπάρχει. Αδ-

(Η συνέχεια στη 2η σελίδα)

ΓΙΑ ΤΗ ΓΥΝΑΙΚΑ

ΤΗΣ Κ. ΡΟΖΑΣ ΙΜΒΡΙΑΤΗ

Δέν πιστεύω, ότι θά μπορούσε να τρωθή σήμερα το γυναικό πρόβλημα όπως έχει τρωθή στο 2ο φύλλο της 12-6-43 τών «Καλλιτεχνικών Νέων» από τον Μυριβήλη.

Η γυναίκα ξόνησε πιά, άποτίναξε τη ρωτώνη και με την πολύμορφη και θετική δράση της μέσα στο έθνικό, κοινωνικό και πολιτικό πεδίο, έχει χαραχθεί κίολας δικαιωματικά και αναμφισβήτητα τη θέση της και στη σημερινή κοινωνία και στην άδριανή. Δέν περιμένει λοιπόν να καθίσουν οι άλλοι και να ταχτοποιήσουν τη θέση της μέσα σε λογικά και ιδεολογικά σχήματα. Η γυναίκα άγωνίζεται σήμερα τον άγώνα τον καλό μέσα στην πραγματικότητα, πλάγι στον άντρα, ισότιμα και ίσάγια για να καλύτερήσει τό σήμερα και να οικωδοήση τό αύριο. Είναι σήμερα έμπρακτα καταλύτρα και οικοδόμος. Άναποκρίνε-

ται στην εποχή της και ένεργεί σύμφωνα με τις έπιταγές της. Βοήκει, λοιπόν τό σωστό δρόμο και στέρια βαδίζει στα περρωμένα της.

Όμως δέν πρέπει ν' αφήνουμε άπαρτήρητες και γνώμες που τις εκπράζουν ψευδογνώμες όπως τού Μυριβήλη. «Άς μην έσχυθού, γράφει, πως θλα μέσα στη φύση της γυναικας συγκλίνουν άπόλυτα προς την κυριαρχική άποστολή της, που είναι η κρησπίτητα... Τά πάντα καθορίζονται απ' αυτήν». Είτοι άποψη του γυναικείου προβλήματος, θσο και να είναι άναχρονιστική για τη σημερινή πραγματικότητα, θά μπορούσε να γεννηθεί παρεξηγήσεις.

Η σωστή θέση του ζήτηματος είναι αυτή: η γυναίκα δέν ζήησε ποτέ ν' άλλάξη τη φύση της ούτε να βγή από τον προορισμό της. Όμως διεκδικεί τό δικ-

(Η συνέχεια στην 6η σελίδα)

ΣΤΡΑΤΗ ΜΥΡΙΒΗΛΗ ΓΙΑ ΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Τό ώρμιο λογοτεχνικό έργο είναι «θέμα εξέτασεων» για τον κριτικό.

Τό έργο τέχνης είναι μια μάχη και μια νίκη ενάντια στη ζωή, κερδισμένη με τά δικά της (της ζωής) τά όπλα.

Δέν υπάρχει ούτε μια ψυχία άσέση, λάσπη ή τσιμέντο στα χείρια της Άκρόπολης.

Με τον ίδιο τρόπο είναι χτισμένος ο έντεχνος λόγος στους κλασσικούς. Όλο γωνιόπετρος.

Αυτό γίνεται και στη δημοτική ποίηση.

Αυτό άς είναι και τό ιδανικό της νεοέλληνικής λογοτεχνίας στη μορφή.

Η άρτια λογοτεχνική φράση πρέπει ναίνα άμόψυχη σαν τό φίδι, που πώς να τού πατήσης την όυρά και γυρίζει τό κεφάλι να σε θαγκάσει.

Δύο είναι τά γνωρίσματα του λογοτέχνη που δέν πατάει γερά στα πόδια του. Τό ένα ο πατικός, που τον κρατεί άδιάκοπα άναμένον μέσα του τό άνομοόγητο αισθημα κατωτερότητας.

Τό άλλο ο ναρμισισμός, που βγαίνει από τό πρώτο σαν αντίδραση. Κάποιον πρέπει να γοητεύη ή τέχνη για να δεικαίωθή. Καί δέν υπάρχει άλλος πιο θολικός και πιο πρόχειρος θαυμαστής από τον ίδιο το λογοτέχνη, που δέν άκοιει τον αντίλαλο της φωνής του μέσα στην καρδιά του κόσμου.

Για να τυπώσουμε ένα βιβλίο, πρέπει πρώτα να πιστεύουμε πως άποτελεί μια πράξη ζωής, άνόνομη και όπλισμένη με θλα τα στοιχεία της δικαιοσύνης της μέσα στο χώρο της τέχνης.

Γι' αυτό μου προξενεί τον οίχτο κάθε λογοτέχνης που τρέχει πίσ' απ' το έργο του, για να τό προστατεύει κάθε στιγμή από κάποια επίθεση ή ένόχληση.

Δέ χρειάζεται δικηγόρος για να πει στεί ο κόσμος πως αυτός ο έφηβος έχει γερά γέρια και σέλοτο κορμί. Ένας τέτοιος έφηβος πρέπει ναίνα τό κάθε έργο τέχνης, για να μπορεί από του ν' άνοίξει το δρόμο της δικαιοσύνης του άνάμεσα στους καλούς και τους κακούς, για να προχωρήσει όρθιο μέσα στο χρόνο. Έτσι μονάχα παραδίνουμε και τά φυσικά παιδιά μας στον άγώνα της ζωής, να θεδακωθούμε πως τά θγάλουμε άρτιμελή και έξια να χτυπήσουν και να χτυπηθούν για να τά θγάλουν πέρα μοναχά τους.

Οι λογοτέχνες που γυρίζουν πίσ' από τό έργο τους, άγρυπνοι, όποφιάρηδες και διακοκός έρεθισμένοι, έτοιμοι την πάσα στιγμή να τό βοηθήσουν που τρεκλίζει, μω θμιίζουν τους γονεius τών σακατιών παιδιών, που περιφέρουν μέσα σε καρτσόακι τάπλερα πλάσματα τους, έαπλωμένα στα μπωμπάκια, με μια μικρή τέντα να μην τά θρίσκαι ο ήλιος στα μάτια.

Τό σωστό είναι αυτά τά πλάσματα να μην τά θγάξει κανείς στα τρίστοατα και στίς πλατέες, όπου δίνεται ή άδιάκοπη μάχη της ζωής και μπορεί την κάθε στιγμή να γίνει ένα δυστύχημα.

Να τά κρατάνε σίτι, άνάμεσα στους συγγενείς και τους φίλους. Έτσι δέ θάχουν φόβο μή τους κακοπάθουν.

ΣΤΡΑΤΗΣ ΜΥΡΙΒΗΛΗΣ

Η κίνηση, που γίνεται τις τελευταίες μέρες γύρω από τα δύο λογοτεχνικά μας...

Όμοιολόγω και ξέρω, άλλοι όμως, πόσο πρέπει να τώχω βάρος στη φιλολογική συ-

Από την εποχή του Κρουσάλλω ως την εποχή του Τραυλιαντών — για να θυμηθώ...

Όμως το κυριώτερο που ένας άνδρας μαθαίνει από τη «Μυρτώ», είναι κάτι άλλο...

Κάτω από αυτές τις συνθήκες, περιφρονημένοι πάντα από την κοινωνία και τον αντίθετο εκπαρωτό της...

Θα μπορούσα να μιλήσω και για άλλα πολλά σημεία μέσα στη «Μυρτώ»...

Και για να κάνω την ευχαρίστηση να χαϊδέυω τον χορτάστο στομάχι τους με τη σκέψη...

Μηδιστοσύνη είναι στην «Μυρτώ» πρέπει να γράφονται συχνά για να μας φέρνουν πίσω από τη σφαίρα της αχάλητης φωνής...

Αυτό το επίθετο επαναλαμβάνεται στερεότυπα, αμεταβλήτα, κάθε φορά που γίνεται λόγος για τη Μυρτώ...

Μηδιστοσύνη είναι στην «Μυρτώ» πρέπει να είναι για ν' άρσει ένα αδύνατο βέρμα και πάλι για να μην άσσει μια ανδρική φωνή...

ΜΟΙΡΑΙΕΣ ΣΤΙΓΜΕΣ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΑΣ Μόλις έξεδθη και πωλείται εις όλα τα βιβλιοπωλεία.

Λ' amour est enfant de bohème qui n'a jamais connu de lois... Δέν μου φάνηκαν ύστερ' από τούτο, κα θόλου...

«Πόση τόλμη, πόση μελέτη, αλλά και πόση διάθεση, με την καθαρότητα του άναγνώστη, πάντα άμφιταλαν...

«Ο κ. Π. Φλώρος κατάφερε, νομίζω, να δώσει παλμό ζωής στην Ιστορική περίοδο, που διάλεξε για θέμα του έργου του...

«... για τούτο και τί χαρά προκαλεί το συγκρατημένο κέντρο της τραγικότητας στο έργο σας...

«Ο κ. Παύλος Φλώρος είναι ένας λογοτέχνης με σημαντική φιλολογική έργασια, ένα εθνικό πνεύμα...

«Ο κ. Παύλος Φλώρος είναι ένας λογοτέχνης με σημαντική φιλολογική έργασια, ένα εθνικό πνεύμα...

«Δε θ' άρνηθώ στον κ. Φλώρο κάποιαν ικανότητα θεατρικού λόγου...» Αίμ. Χουμουζίος «Νέα Έστία»

Οι στίλεις μας είναι ανοιχτές για κάθε ζωντανό καλλιτεχνικό ζήτημα. Τυγεύουμε άπ' όλους τούς άναγνώστες μας κριτική για το περιοδικό μας και προτάσεις για την καλύτερησή του.

«Ο έντεχνος λόγος — πέρθε ή ποιητική — με το ν' απευθύνεται και στις νοητικές και στις συναίσθηματικές...

«Η στυλιση αυτήν των δύο στοιχείων φαίνεται να είναι έντελως άπαραίτητη και άκρως ή άναγκαία...

«... για τούτο και τί χαρά προκαλεί το συγκρατημένο κέντρο της τραγικότητας στο έργο σας...

«Ο κ. Παύλος Φλώρος είναι ένας λογοτέχνης με σημαντική φιλολογική έργασια, ένα εθνικό πνεύμα...

«Ο κ. Παύλος Φλώρος είναι ένας λογοτέχνης με σημαντική φιλολογική έργασια, ένα εθνικό πνεύμα...

«Δε θ' άρνηθώ στον κ. Φλώρο κάποιαν ικανότητα θεατρικού λόγου...» Αίμ. Χουμουζίος «Νέα Έστία»

Οι στίλεις μας είναι ανοιχτές για κάθε ζωντανό καλλιτεχνικό ζήτημα. Τυγεύουμε άπ' όλους τούς άναγνώστες μας κριτική για το περιοδικό μας και προτάσεις για την καλύτερησή του.

Την Κυριακή στα «Ολύμπια» δόθηκε μία φιλική συνομιλία με τον συνάδελφο...

«... για τούτο και τί χαρά προκαλεί το συγκρατημένο κέντρο της τραγικότητας στο έργο σας...

«Ο κ. Παύλος Φλώρος είναι ένας λογοτέχνης με σημαντική φιλολογική έργασια, ένα εθνικό πνεύμα...

«Ο κ. Παύλος Φλώρος είναι ένας λογοτέχνης με σημαντική φιλολογική έργασια, ένα εθνικό πνεύμα...

«Δε θ' άρνηθώ στον κ. Φλώρο κάποιαν ικανότητα θεατρικού λόγου...» Αίμ. Χουμουζίος «Νέα Έστία»

Οι στίλεις μας είναι ανοιχτές για κάθε ζωντανό καλλιτεχνικό ζήτημα. Τυγεύουμε άπ' όλους τούς άναγνώστες μας κριτική για το περιοδικό μας και προτάσεις για την καλύτερησή του.

ΜΟΛΙΣ ΕΞΕΔΟΘΗ ΓΙΑΝΝΗ ΚΟΡΔΑΤΟΥ 'Ιστορία του γλωσσικού μας ζήτηματος. ΕΚΑΘΟΤΗΣ Γ. ΛΟΥΚΑΤΟΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑ — ΑΘΗΝΑΙ

«... για τούτο και τί χαρά προκαλεί το συγκρατημένο κέντρο της τραγικότητας στο έργο σας...

«Ο κ. Παύλος Φλώρος είναι ένας λογοτέχνης με σημαντική φιλολογική έργασια, ένα εθνικό πνεύμα...

«Ο κ. Παύλος Φλώρος είναι ένας λογοτέχνης με σημαντική φιλολογική έργασια, ένα εθνικό πνεύμα...

«Δε θ' άρνηθώ στον κ. Φλώρο κάποιαν ικανότητα θεατρικού λόγου...» Αίμ. Χουμουζίος «Νέα Έστία»

Οι στίλεις μας είναι ανοιχτές για κάθε ζωντανό καλλιτεχνικό ζήτημα. Τυγεύουμε άπ' όλους τούς άναγνώστες μας κριτική για το περιοδικό μας και προτάσεις για την καλύτερησή του.

ΜΟΛΙΣ ΕΞΕΔΟΘΗ ΓΙΑΝΝΗ ΚΟΡΔΑΤΟΥ 'Ιστορία του γλωσσικού μας ζήτηματος. ΕΚΑΘΟΤΗΣ Γ. ΛΟΥΚΑΤΟΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑ — ΑΘΗΝΑΙ

ΜΟΛΙΣ ΕΞΕΔΟΘΗ ΓΙΑΝΝΗ ΚΟΡΔΑΤΟΥ 'Ιστορία του γλωσσικού μας ζήτηματος. ΕΚΑΘΟΤΗΣ Γ. ΛΟΥΚΑΤΟΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑ — ΑΘΗΝΑΙ

Ο ΜΟΝΟΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΡΟΖΙΤΣΑΣ

'Η Ροζίτσα έμεινε μονάχη, ύστερα από τη συνάντησή της, μ' ένα παλιό της γνώριμο. Το καινούργιο σπίτι της δόξ Μαροσλή, ψηλά, αποτραβηγμένη, είταν καλό και της άρεζε. Της είχαν βάσει κάτι περιφρηές γλάστρες στις δύο παρασόβλες, κάτι παλιά γαρουφαλά σ' ανθογυαλιά. Κάτι πολύτιμα έγγυαρά κλημα στα ντιβάνια της. Στους τοίχους, γλαστά, πέντε πιάτα πορφυρά με χρυσά και πράσινα σχέδια. Τα κοίταζε, οσά να τα πρωτόβλεπε τόρα κι ως ελεγε περσούς μήνας που κάθουσαν εδώ. Κοίταζε και ξαπίλους χάρμου, στο μουσαϊκό, κι όπως είταν γυμνή κάτω από τη μετάξινη μαβιά της ομίτια, ή δροσιά χάλειπε το κορμί της και το γέμισε ελαφράδα και ξεκούραση.

ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ ΠΡΩΤΕΣ

ΚΡΙΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΘΕΑΤΡΟ ΜΟΥΣΟΥΡΗ - ΘΙΑΣΟΣ ΜΟΥΣΟΥΡΗ - ΑΡΩΝΗ - ΠΑΝ. ΚΑΓΙΑ : «Μ' αγαπάει το Τέρας !»

Νέο θέατρο ανοίγει στην καλοκαιρινή περιοχή της 'Αθήνας πέρα απ' το Μουσείο. Τό φτείσασε ο Κάσσιος Μουσούρης για να στεγαώσει το θέατρό του. 'Ενα οικόπεδο βρέθηκε, τά σκουπίδια κι' οι τοκουνίδες εκασφαιρίσθηκαν, οι μάντρες ασφαιρίσθηκαν, ο χώρος ασμωφωφόθηκε, το κορπί της σκηνής εσπίθθηκε, το κοινό συνάχθηκε. Κομψό θέατρο, έργο του αρχιτέκτονα Κ. Λισαοφρή. Κομψό θέατρο, κομψές βίτσας, κομψή βεστιάς, κι' ή παράσταση κομψή-κομψή.

ΤΟΥ Κ. ΘΡΑΣΙΟΥ ΚΑΣΤΑΝΑΚΗ

ρώσκαγια, πρώην χορεύτρια στην όπερα της 'Οδησσού. Γίναμε φίλες. Μου 'δειξε κάτι παλιά προγράμματα. Είχαν την φωτογραφία της. 'Αγγώροιστη... Πώς αγαπούσες ν' ανοίγει τά διάφανά της χέρια πάνω στο τραπέζι. Κι άρχιζε ξαφνικά να λέει τά παλιά της, κάτι ιστορίες πρίν τριάντα, τριανταπέντε χρόνια, Χαρούμενες μέρες και κατόπι άσημαννα, και κατόπι τραγικά γεγονότα που πιθαμή με πιθαμή φριάζαν τον ξεπεσμό της. Είλε σκευθισίοι. Δεν παροπασιόταν καθόλου. Κάθε πρωϊνό έκανε τον περιπάτο της στην παραλία, μ' έπαινε μαζί. «Σκέπτονται ποίους είναι ο καλύτερος τριποσ για να ζεσόδωμε τά τέσσερα φράγκα που διαθέσω ήμερησίως!» μου έλεγε και γελούσε. Βγαίνε τώρα έμπρός μου. Σαν παιχνιδί της σκατσάς, σαν πεταλούδιμα άκριβο της μνήμης μου. Πώς θά αισθανάταν μέσα σ' ένα τέτοιο σπίτι; Πώς θά κοιτάσαν τά μάτια της αυτά εδώ τά μουσικά, τις γλάστρες, τά στολδία του τοίχου; Τη βλέπω ολοζώντανα που ήγαινε δίπλα μου, με τό σιαγόνο σ' ορώ της βήμα. Τά μαλλιά της είταν κάτασπρα, τό γλωμό της πρόσωπο είχε κάτι πολύ νεανικές πιτσιλάδες, στο μέτωπο... θυμάμαι, κάτι βαθειές ρυτίδες, τά φρύδια της διατηρούσαν μαύρα άκόμη, χοντρά τριχερά, και της άγ ιδεών την κνήνη γλύκα ποίχαν τά μάτια της. 'Εκείνη τά φασμαίν, με τά μαύρα γυαλιά, που όλο τάφευγε έμπρός της; 'Γιά να βλέπω λιγότερο!» μου έλεγε. Τό άνάστιμα της, περιπου σαν τό δικό μου. Κι όλα αυτά, από την πρώτη στιγμή, δίνανε θάρρος, σοφ' άνάν τις σκεψές καλύτερες. 'Ηθελε την ετυυχία τριγυρώ της, κι ως ζούσε με τέσσερα φράγκα τη μέρα... Είταν βασιλοπούλα της ζωής. «Εγώ δεν έχω άνάγκη τη ζωή, μά ή ζωή χρειάζεται κάποιες γυναίκες σαν κι έμένα!» 'Ωραίο, όμοιόσ έβλεπα τότε κι ένοιχτο. 'Μέσα στά όσα πέρασα, οι άντρες μ' άηδίαζαν. Οι γυναίκες περιστόμωτο. Κι όσόσσο δέ γινόμουν μισάνθρωπος. 'Ελεγα μέσα μου :

ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ ΠΡΩΤΕΣ

ΤΟΥ Κ. ΒΑΣΙΛΗ ΡΩΤΑ

Τό σημερινό κορίτσι, λέει, δεν είναι πιά μαμώθρεφο, τό χαρό, τό κακορικό πλάσμα, ένας κ ρ i ν ο ς, που τανε καλά περνούσε με μεγάλες φροντίδες στις διαφόρες σχολές καλογυραίου ως επί το πλέον.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΤΕΧΝΗ - ΠΟΙΗΣΗ

ΕΤΣΙ ΑΓΑΠΗΣΕ ΚΑΙ ΠΕΘΑΝΕ

Ο ΣΗΜΑΙΟΦΟΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΡΙΛΚΕ

ΤΟΥ ΠΑΙΝΕΡ ΜΑΡΙΑ ΡΙΛΚΕ

Είταν πολύ συνδεδεμένοι μεταξύ τους, αυτοί οι κύριοι, που ρχονται απ' τη Γαλλία κι' απ' την Μπουργκούντ, απ' τις Κάτω Χώρες, απ' τούς πύργους της Βοημίας κι' απ' τον αυτοκράτορα Λεοπόλδο. Γιατί δι διηγείται ό ένας συνέβηκε άκριβώς τό ίδιο και στους άλλους. Σά μιά μητέρα να τούς ελεγε γεννήσει δλους..

Φωτιά για τη νύχτα. Κάθουσαν γύρω στη θράκα και περιμένουν. Περιμένουν να τραγουδήσει κανένα. Μά είναι τόσο κουρασμένοι. Βαρυ' είναι τό κόκκινο φως. 'Απλώνεται πάνω στα σκοκινιασμένα παπούτσια. Σκαρφάζονται ως τά γόνατα, κυττάει μές στα μπλεγμένα χέρια. Δεν έχει φερά. Τά πρόσωπα είναι σκοκινιασμένα. Κάποια στιγμή όσόσσο φατίζονται τά μάτια του μικρού γάλλου μ' άλλόκοτο φως. Φίλησε ένα μικρό τριαντάφυλλο και τόκρυψε πάλι στο στήθος του. 'Ο φόν Λάνγκεναου τόν είδε, γιατί δεν μπορεί να κοιμηθεί. Σκέφτεται : δεν έχω κανένα τριαντάφυλλο, κανένα.

Και τραγουδάει. 'Ενα παλιό λυπητερό τραγουδί που στην πατρίδα του λένε τά κορίτσια, στα χωράφια σαν άπασώσει ο θερισμός.

'Ο μικρός μαρκήσιος λέει : «'Εσείς, είσαστε πολύ νέος, κύριε;»

Κι' ό φόν Λάνγκεναου, μισοθλιμένα, μισοπεισωμμένα : «Δέκα όχτώ» Κι' έπειτα σιωπούν.

Σέ λίγο ρωτάει ό γάλλος : «'Εχετε και σεις, στην πατρίδα σας, άρραβωνιαστικά, ίπποτή;»

«Σεις;» ρωτάει ό φόν Λάνγκεναου. «'Είναι ξακινθιά σαν έσας.»

Και πάλι βουβαίνονται, όσπου ό γερμανός φωνάζει : «Τι διάβολο τότε τρέχετε στον καταραμένο αυτό τόπο ενάντια στα τούρκικα σκυλιά;»

'Ο μαρκήσιος χαμογελάει. «Για να γυρίσω πίσω.»

Κι' ό φόν Λάνγκεναου γίνεται μελαγχολικός. Σκέφτεται ένα ξανθό κορίτσι που μαζί του έπαιζε. 'Αγρια παιχνιδία. Νά μπορούσε να πεταχτεί ως στην πατρίδα, μιá στιγμή μονάχα, για να πεϊ : «Μανταλένα, — συχώρα με, που τέτοιος είμουν πάντα !»

Πώς είμωνα; σκέφτεται ό νιούτσικος, —Κι' είναι ακριά απ' την πατρίδα.

Κάποτε, τό πρωϊ, έρχεται ένας καθαλάρης, έπειτα δεύτερος, τέσσερις, δέκα, Στά σίδερα ντυμένοι, πελώριοι. Και πίσω χίλιοι : ό στρατός.

Πρέπει να χωρίσουν. «Μέ τό καλό να γυρίσετε στην πατρίδα σας, κύριε μαρκήσιε.»

'Η Παναγιά μαζί σας, ίπποτή»

Και δέν τούς κάνει καρδιά να χωρίσουν. Είναι φίλοι, άδέρφια. Στενά δεμένοι μεταξύ τους' ξέρουν τόσα ό ένας για τον άλλον. Στέκουν άναποφάσιτο. Γύρω τους ποδοβολητό και τρεγάματα. 'Ο μαρκήσιος τραβεί άπότομα τό μεγάλο δεξιό του γάντι. Βγάζει άπ' τό στήθος του τό τριαντάφυλλο. Κόβει ένα πέταλλο. 'Όστια λές κι' έσπαζε.

«Θά σάς πρροστατέψει. 'Εχετε γιαά.» 'Ο φόν Λάνγκεναου με νεϊ άπορημένος. Κυττάει πολύ ώρα τό γάλλο που φέυγει. Κατόπι κρύβει τό ροδοπέταλλο στο χιτώνιο του. Και τό φύλλο πάλι κι' έρχεται πάνω στα κύματα της καρδιάς του. 'Ανηχει τό κέρας. Τρέχει ό νιούτσικος πρρός τό στρατό. Χαμογελάει θλιμένα : μιá ξένη γυναίκα τον προστατεύει.

Μεταφραστίς ; Α. ΑΚΥΛΑΣ

ΚΟΡΥΔΑΛΟΣ

Πού πάω λοιπόν; Για ποιά τάχατε 'Ισοβία μοίρα Τό στήθος μου φουσκώνει και χτυπά ή καρδιά μου; Σά ν' άναι άγέρας τό βουνα διαβίωνα και τά σύννεφα Σά να τά κυβερνή ή πνοή μου δέν όρίζουνε τη μοίρα τους.

Σημαία που κυματίζει σε περήφανο πύργο 'Η άνθιση του μετώπου μου ή παλιγγενεσία του στήθους μου Και τίς ψυχής μου ή παιδική σαίτα κι' ή καρδιά μου Καρδιά τής μέρας και καρδιά τής νύχτας κάθε πλάσματος Του κόσμου αυτού που αποκαλύφθηκε στα δάκρυα μου—καρδιά.

Νοιώθω μέσα στο στήθος μου έναν ήλιο ν' άνιτέλλει Σηκώνοντας τά κόκκινα τριαντάφυλλα των σπλάχνων μου Νοιώθω έναν ήλιο μέσα μου έναν ήλιο! Σάν άχτινές Τά μαλλιά μου τά χέρια μου τά μάτια μου που ύψώνονται 'Αγάλλ-αγάλλι άπάνω από τόν ένα Τόν παγκόσμιο άνεάνο!

Μου γνέφουν τ' ανοιχτά παράθυρα : 'Ελα! 'Ελα! Μου γνέφουν οι ύδρονοι μου γνέφει ή δόξα Οι πόλεις οι άνθροποι μου γνέφουν να τούς αγαπήσω Οι τρικυμίες τά σύννεφα ξέροντας πως ή άνάγκη μου Για ν' αγαπάω είν' άπειρη όσος τό φώς κι' ό κόσμος!

Δέν έχω που να πάω' κρεβάτι για ύπνο Τόπο για κατοικία δέν έχω να διαλέξω 'Απόψε για καρβία άράζων όπου βροίκονται Πουλιά που έχουν κουρνιάσει στα φλογισμένα ιστία. 'Από τις άνεμοσκυλές οι ναυτες άνταλλάσσουν Κλάματα και φιλιά με την 'Αθανασία.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΒΡΕΤΤΑΚΟΣ

ΝΤΜΤΠΙ ΜΕΡΕΖΚΟΒΣΚΙ

ΕΝΡΙΚ ΙΨΕΝ

'Ολη του τη συμπόθεια την έχει κατακτήσει ό Καπλίνας, αυτός ό νικημένος και σκούφανημένος ήρωας' γι' αυτό και στα χείλη του θάζει τούς δίκους του τούς στοχασμούς:

Θέλω να εκδικηθώ για όλα μου τά όνειρα (νεύρα)

Για όλες μου τις ελπίδες, Διψώ εκδίκηση για τη θρυματισμένη (ζωή μου)

Κι' ένώ οι μεγαλέμποροι, σταματημένοι στο πεζοδρόμιο, συζητούν με τό πάσο τους, πόσα θά κερθήσουν απ' τό πούλημα του στουπού ή του λαρσιού, ένώ τά είρημικά σπιτάκια κοιμούνται ήσυχια σε μιάν άδισταρόχη ήσυχία, — ό μαθητευόμενος φαρμακοπώλης κερτεύεται άπ' τη μεθυστική σκέψη μιός παγκόσμιας άνισότ.

Δοση, μιός καθολικής άντεκδίκησης. Οι κατακοιτοί του Γερμανίας, μάθονε τις άνειροπολησίες του, κι' αυτό ήταν άρε. Τό και μάλιστα παραπάνω από άρεκό, για να προδιατεθούν εναντιον του νεαρού ποιητή. Αισθάνθηκαν γι' αυτόν τό μένος που γεννιέται δίχως άλλο σ' ένα πτηνοτρόφιο όταν ένα άπτόπουλο δοκιμάζει ν' ανοίξει τά φτερά του. Ετύχησε για τόν 'Ίψεν, έκει κάτω, μακριά απ' την πόλη, βρισκόταν ή θάλασσα που δέν έφερνε μονάχα χρίσμα σ' αυτόν τόν κομμένο όπο, έμπορημάτα και παρισινές μπόδες, αλλά και νέα από μακρινές κι' έλευθέρες χώρες. Ξεφυγόνας απ' τις κομπομπολιτιστικές συζητήσεις κι' απ' την πινηθροί άντισφαιραση τό εργαστήριο, —

ο νεαρός ποιητής πάει καμιά φορά στην άκρογιαλιά, θωρεί τό έρμηον όρί, ζοντα, κι' άφουγκράζεται τη θέση τών κυμάτων του βορρά. Σ' αυτήν την έποχή δέν είχε ακόμα διαδόσει τό Βύρωνα, ούτε τόν Γκαίτε, ούτε τόν Σαίξπηρ, αλλά θέλει τώ ή καρδιά του ήταν ολάτεια κοντά στη μεγάλη και μουστηριώδη ποίηση τών νεότερων χρόνων. Θά δομύ άρ. γόνατα σαν τραχιά άπτογονία της βορρινής θάλασσας, — τη σφραγίδα μιός άγχοληθωτικής λευτεριάς σ' όλα τά άριστογυρήματα του Νορβηγού ποιητή.

Για να καταφέρει να δημοσιέπει τόν Κ απίλεια δοκίμιους όλες τις στενω. σια στό κόσμο.

'Η κριτική όποδέχθηκε εχθρικά αυτό τό άξιοσημείωτο έργο: μάλιστα και πολυήλυθη δάσασσας, — τη σφραγίδα μιός άγχοληθωτικής λευτεριάς σ' όλα τά άριστογυρήματα του Νορβηγού ποιητή. Για να καταφέρει να δημοσιέπει τόν Κ απίλεια δοκίμιους όλες τις στενω. σια στό κόσμο.

Μεταφραστίς ; Α. ΑΚΥΛΑΣ

